Grootschermer

Beeldkwaliteitsplan Schermer

26 augustus 2005

concept en inhoud: la4sale - Amsterdam

Grootschermer, dorp met fraaie landschappelijke ligging, dorps zonder monumentaal te zijn

structuurdrager, de dijk, groen dorpslint met voorzieningen

panoramische ligging van het Noordeinde

naar binnen gekeerd Zuideinde

variatie in architectuur

stolpboerderijen domineren het dorpsbeeld

voortuinen dragen bij aan het groene dorpsbeeld

grote bomen op boerenerven

met tuinen tot aan de weg, zonder stoep

seniorencomplex aan 't Waver

huizenrijtjes aan het Zuideinde met 'ondorpse' stoepen

nieuwbouwwijk, monotone herhaling zonder groen en grote bomen.....

.....en zonder voortuinen maakt stenig en 'ondorps'

vrije kavels nieuwbouw, gelijke volumes, gelijke kappen, nog te weinig variatie

dorpse variatie met kleine en grote volumes en kappen

water oppakken als landschappelijke verbinding bij dorpsuitbreiding

doodlopend Zuideinde.....

.....wordt doorlopend Zuideinde

Grootschermer

Profiel

Oorspronkelijk lag Grootschermer in het midden van het Schermereiland tussen de grote wateren van het Schermeer en het Beemstermeer. Nu ligt het dorp Grootschermer op de dijk van het Schermereiland tussen de grote droogmakerijen Beemster en Schermer. Het dorp heeft een prachtige landschappelijke ligging met enerzijds het romantische oude eiland met ontelbare sloten en wuivende rietkragen en anderzijds de grote weidsheid van de rationele Schermerpolder.

Grootschermer is altijd een boerendorp geweest en ook nu nog domineren de grote stolpboerderijen het dorpsbeeld. Het dorp is in de loop der eeuwen niet veel gegroeid, maar de laatste decennia zijn er vooral burgerhuizen bijgebouwd en zelfs een kleine nieuwbouwwijk.

Eigenlijk bestaat het dorp uit één weg met bebouwing op de dijk (de structuurdrager). Hier liggen ook alle voorzieningen zoals de kerk, het dorpscafe en de dorpssuper. Alle bebouwingskorrels hebben een tuin of erf dat direct aan de weg grenst. De vele bomen op de boerenerven en de ruime voortuinen van de huizen maken Grootschermer tot een heel groen dorp. Hierin verschilt het van de andere dorpen rond het Schermereiland die allemaal veel steniger zijn.

Het dorpslint kent een verschil tussen het noorden en het zuiden. Aan het enkelzijdige bebouwde Noordeinde staan veel grote boerenkorrels en enkele kleinere burgerkorrels met ertussen open ruimte en prachtig, panoramisch zicht op het landschap. Het Zuideinde daarentegen is naar binnen gekeerd. De bebouwing ligt aan beide zijden van de weg en bestaat uit kleine burgerkorrels en zelfs huizenrijtjes met een enkele grote boerenkorrel ertussen. Het zicht op het omringende landschap is hier beperkt. De meeste groei heeft aan het Zuideinde plaats gevonden. Er is zelfs achter het dorpslint doorgebouwd met een seniorencomplex en een nieuwbouwwijk.

De architectuur in het dorp is rijk gevarieerd, veel boerderijen uit verschillende tijden, traditionele huizen in waterlandse houtbouw, eenvoudige eigentijdse huizen, onder architectuur gebouwde huizen en hoge houten schuren, alles staat door elkaar heen. De oude boerderijen met hun grote kapvolume en de kleine groene houten huizen pal aan de weg geven het dorp zijn 'Waterlandse' sfeer. Maar er staan in het dorp inmiddels meer moderne huizen dan traditionele. Het is deze menging van architectuur die Grootschermer zijn eigen identiteit geeft. Grootschermer is dorps zonder museaal te zijn.

Strategie

Verder bouwen aan Grootschermer is verder bouwen aan het dorp op het Schermereiland. Bouwen aan de structuurdrager, het Noordeinde en het Zuideinde. Daarbij is de relatie van het dorp met het omringende landschap uitgangspunt voor vormgeving en moet de identiteit van gevarieerde dorpse architectuur in een groene setting worden versterkt.

Het Noordeinde is een prachtig deel van het dorp met een verbluffende landschappelijke ligging. Het dorp wordt naar het noorden toe steeds dunner bebouwd om uiteindelijk totaal op te lossen. Aan het Noordeinde is sporadisch en zorgvuldig bouwen, herbouwen en verbouwen gewenst.

Het veel dichtere Zuideinde heeft niet zo'n krachtige relatie met het landschap en loopt zelfs dood in een keerlus. Het dorpslint zou hier verder kunnen groeien naar een meer geleidelijke overgang in het landschap. Het zuidelijk deel heeft ook een minder mooi stuk met zelfs bebouwing die helemaal geen relatie meer met de drager heeft. Hieronder vallen de huizenrijtjes aan het Zuideinde, de nieuwbouwwijk aan de F Wiedijk Jzn. straat en het senioren complex aan 't Waver. In deze delen van het dorp vinden we een ondorpse herhaling van dezelfde architectuurstijl en hetzelfde woningtype. Ook het groene beeld, wat kenmerkend is voor Grootschermer, valt hier weg omdat grote voortuinen en boerenkorrels ontbreken. Verder bouwen aan het Zuideinde biedt mogelijkheden voor versterking van de identiteit, waarbij de 'zwakke' delen kunnen worden herontwikkeld. Het dorp moet hier een grotere landschappelijke kwaliteit krijgen.

Door de waterloop achter het dorpslint op te pakken kan de bebouwing achter de structuurdrager toch een relatie met die drager krijgen. De ontsluiting moet dan direct van de drager aftakken. Langs deze waterloop en langs de drager zelf worden individuele woonhuizen gemengd met verschillende grotere volumes op verzamelerven. De verzamelerven hebben een groene voet met grote bomen die zorgen voor een groen beeld. De grotere volumes kunnen ook uitblinken in monumentale of traditionele architectuur om de woonhuizen meer vrij te laten in hun architectuur. De verzamelerven zijn geschikt om te worden ontwikkeld als seniorenerven, sociale koop of huurerven, bedrijfserven of meergezinserven.

Grootschermer heeft ook nog een deel van de Schermerpolder binnen haar grondgebied liggen. Voor het bouwen in de Schermer is een aparte beeldkwaliteitsfolder Buitengebied.

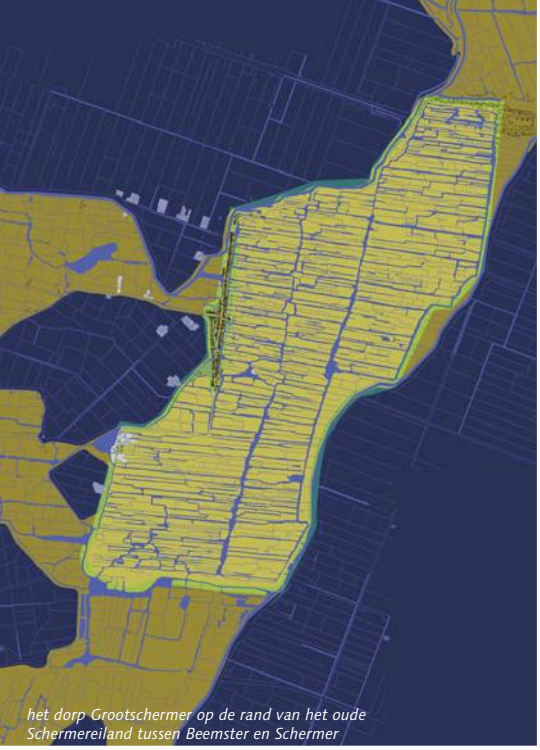

het dorp Grootschermer op de rand van het oude Schermereiland tussen Beemster en Schermer

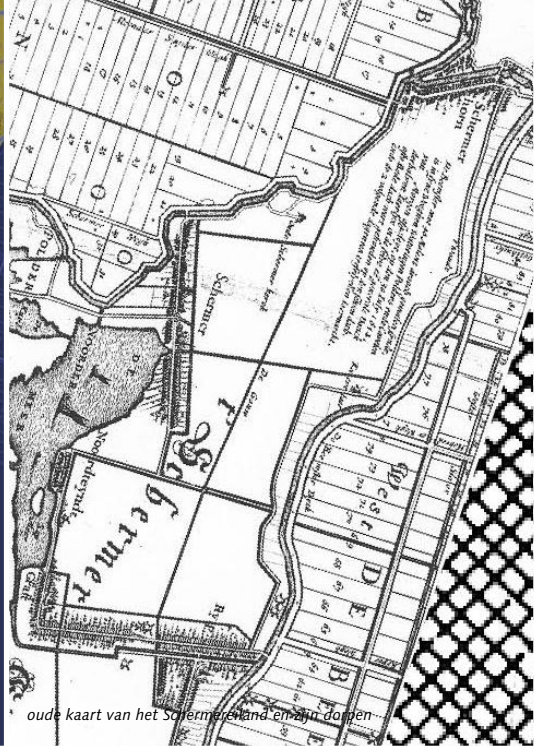

oude kaart van het Schermereiland en zijn dorpen

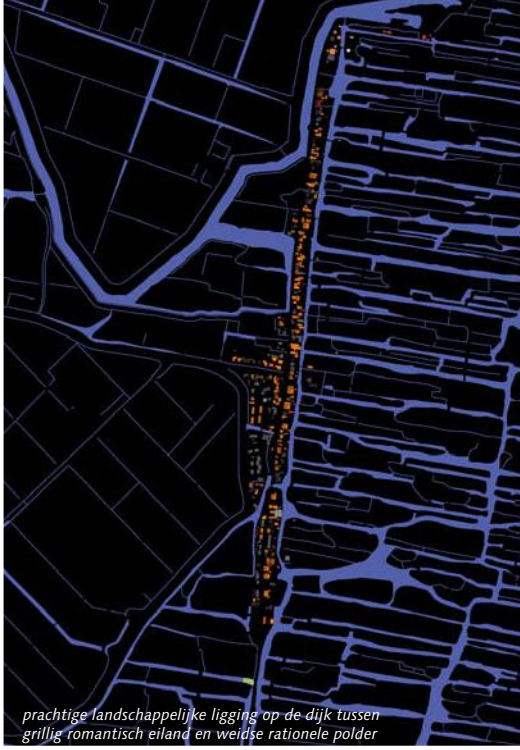

prachtige landschappelijke ligging op de dijk tussen grillig romantisch eiland en weidse rationele polder

enkelzijdig, panoramisch Noordeinde

dubbelzijdig en naar binnen gekeerd Zuideinde

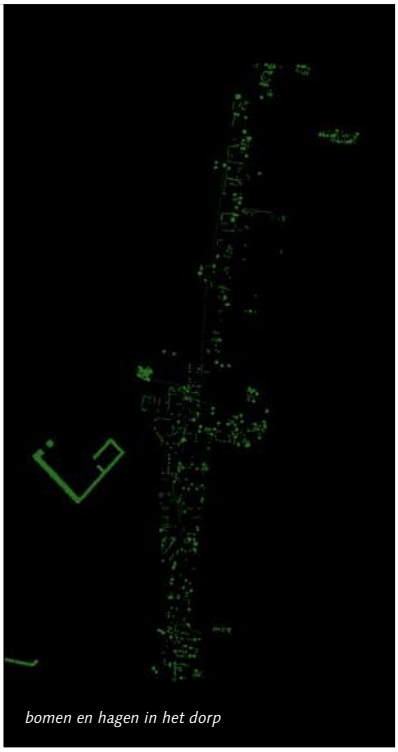

bomen en hagen in het dorp

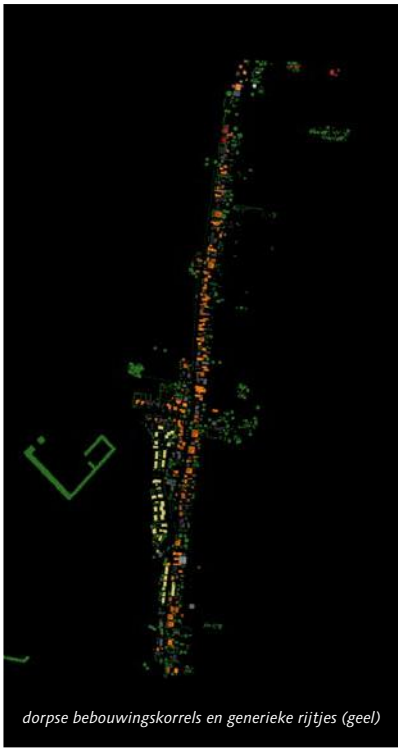

dorpse bebouwingskorrels en generieke rijtjes (geel)

bestaande situatie

verder groeien aan Zuideinde en de waterloop, herontwikkelen zwakke delen Zuideinde

verder bouwen aan het Zuideinde

samenbrengen Zuideinde en waterloop

verder groeien achter het Zuideinde aan de waterstructuur

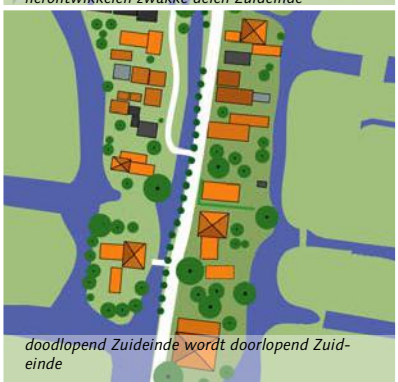

doodlopend Zuideinde wordt doorlopend Zuid-einde

senioren woonwijk.....

.....wordt seniorenverzamelerf met grote groene voet en verschillende gebouwvolumes

Criteria voor beeldkwaliteit

Verzamelerf aan 't Waver
- verzamelerf met thema senioren
- één groot en een aantal kleine volumes in een gezamenlijke parktuin
- groene voet met grote bomen
- erfafscheiding door middel van hagen
- landelijke bouwwijze met allure

Verzamelerven aan waterstructuur achter het Zuideinde:
- grote bomen ook aan voorzijde van bebouwing langs de weg
- tussen de volumes veel groene open ruimte
- nieuwe bebouwing sluit in variatie aan bij de bestaande boerse bebouwing in het hoofdlint
- erfafscheiding met water

Ruime burgerkorrels aan waterstructuur achter het Zuideinde:
- woonhuizen met verschillende bouwstijlen, volumes en kapvormen
- bouwen met duidelijke voorkant naar hoofdlint
- ruime tuinen tot aan de weg zonder stoep
- erfafscheiding met water

Dijkkorrels langs het Zuideinde:
- individuele vrijstaande woonhuizen met tuin afgewisseld met grotere volumes met groot erf
- bebouwing van verschillende bouwstijlen en kapvormen
- grotere volumes met bijzondere of traditionele architectuur
- individuele woonhuizen vrij van architectuur
- bouwen met voorkant naar hoofdlint
- bebouwing op wisselende afstand tot de weg
- tuinen tot aan de weg zonder stoep
- grote bomen aan voorzijde van grote erven
- erfafscheiding lage hekje of haag direct aan de weg
- naar het zuiden toe meer openheid tussen de bebouwingskorrels

Dijkkorrels
menging van (smalle) burgerhuizen en forse boeren gebouwen schouder aan schouder pal aan de weg

Burgerkorrels
eenvoudige vrijstaande burgerhuizen met rondom een tuin op kleine kavel aan de drager

Ruime burgerkorrels
grote complexe burgerhuizen met uitgesproken architectuur op ruime kavel aan de drager

Bijzondere kernkorrels
(ensemble van) bijzondere volumes, met architectuur van hoge kwaliteit, die een openbare ruimte vormen

Verzamelerven
verschillende boerse volumes die een variatie aan woningen bevatten op een groot groen collectief erf aan de drager

Bijzondere groene korrels
formeel ensemble van hoofd- en bijgebouw(en) met bijzondere architectuur in een grote goene parktuin van allure

Hof
introvert ensemble van als architectonische eenheid ontworpen bijzondere volumes die een semi-openbare ruimte insluiten

Mogelijke ontwikkelingslocatie nabije toekomst
concreet initiatief tot ontwikkeling reeds genomen of waarschijnlijk binnenkort te nemen

Gewenste ontwikkelingslocatie
initiatief kan leiden tot ruimtelijke verbetering van de situatie

Drager
identiteitsbepalende openbare ruimte en ontsluiting met specifiek profiel, sfeer, materialisering

Plek
belangrijke openbare ruimte met specifiek profiel, sfeer, materialisering

Koppeling
korrelbindingsrichting, ontsluiting en hoofdoriëntatie

Oriëntatie
voorkantsbeeld, bebouwing en groen tonen gezicht naar landschap of publieke zijden

Uitbreiding